

'Opgelucht dat het geen geheim meer is'

Ongehuwd zwanger in de jaren zestig... om schande voor de familie te voorkomen moest het vaak geheim blijven. Het kind werd direct na de bevalling afgestaan ter adoptie. Jarenlang hielden deze moeders dan vervolgens hun mond. Maar niet zelden kiezen deze vrouwen jaren later alsnog voor openheid. Zoals Nelleke. Na dertig jaar doorbreekt ze de stilte.

© Shutterstock.com

1967. Nelleke is 17 jaar oud en zwanger. Daarmee is ze al de tweede in het gezin: haar oudste zus heeft net een jaar daarvoor 'moeten' trouwen en een zoon gekregen. Nelleke besluit deze zus in vertrouwen te nemen en vertelt het aan haar. Haar zus brengt Nelleke naar een huisarts die soms abortus doet. Maar uiteindelijk durft Nelleke niet om een abortus te vragen en gaat ze onverrichter zake weer naar huis.

Nelleke ziet geen andere uitweg dan het aan haar ouders te vertellen. Terugkijkend zegt ze nu: "Ik was erg emotioneel, moest hard huilen. Mijn ouders waren vreselijk boos, vooral mijn vader. Het was het vorige jaar al met de oudste dochter fout gegaan en nu ook de tweede, zijn oogappeltje. Mijn vader schreeuwde: 'Je hebt mijn vertrouwen beschaamd!' En hij vloekte, dat weet ik nu nog. De afwijzing was groot."

Gedumt

Haar ouders bedenken samen met de huisarts en de maatschappelijk werkster van de Piersonstichting dat het afstand ter adoptie moet worden. Nelleke: "Openheid? Niemand mocht het weten, ook niet mijn andere broers en zussen. Ik kan me niet meer herinneren hoe ik dat vond. Ik was erg met mezelf bezig en zeer teruggetrokken. Ik weet nog dat ik veel op bed lag, diep onder de dekens. Ik moest vaak overgeven, het was alsof mijn hele lijf in opstand kwam."

Als ze een maand of vijf zwanger is, moet Nelleke het huis uit, naar een familie in Apeldoorn. Naar de buitenwereld toe wordt het geheim bewaard. Het verhaal is dat Nelleke een tijdje in een dieetkeuken in Apeldoorn gaat werken omdat ze nog te jong is voor de opleiding tot verpleegkundige. "Ik vond het pijnlijk dat ik in Apeldoorn bij dat gezin 'gedumt' werd. Ook voelde ik me schuldig. Het ergste vond ik dat mijn ouders die familie er voor moesten betalen. Ze kwamen één keer in de maand langs. De eerste tijd was ik daar alleen, daarna met wat andere meisjes, allemaal ouder. Ik voelde

weinig verwantschap met de andere meisjes en heb geen fijne herinneringen aan die periode."

Niet over praten

Nelleke bevalt van een zoon. "Na de bevalling werd er niet meer over gepraat. Toen ik thuis kwam, kreeg ik een borduurpakket om iets te doen te hebben. Ook met mijn oudste zus heb ik niet gepraat in die tijd. Ik heb me helemaal afgesloten. Ik had het idee dat het geheim op mijn voorhoofd stond, dat ik een gevallen vrouw was. Dat maakte dat ik heel teruggetrokken ging leven."

Als ze 18 jaar is, solliciteert Nelleke naar een opleidingsplaats verpleegkunde bij het ziekenhuis in Apeldoorn. Ze wordt aangenomen en vertrekt weer naar Apeldoorn. Daar doet ze uiteindelijk als verpleegkundige de specialisatie verloskunde en gynaecologie. "Ik zie wel een link tussen die belangstelling en mijn eigen bevalling, waarbij ik me helemaal afgesloten had."

De eerste 'buitenstaander' aan wie Nelleke vertelt over haar kind en de afstand ter adoptie is Kees. "Hij was een jonge, onzekere, onvolwassen jongen, daar durfde ik het wel aan te vertellen. Het was eigenlijk heel makkelijk. 'O', zei hij. Hij vond het niet erg, dat was het belangrijkste. Achteraf gezien had hij weinig diepgang. We hebben er verder niet meer over gepraat."

Nelleke trouwt met Kees en wordt zwanger. "Ik moest naar het ziekenhuis en daar heb ik het aan de gynaecoloog verteld. Hij zei: 'Nelleke, wat

een verhaal, vreselijk. Eerst doen we de bevalling en daarna gaan we er verder over praten.' Dat heb ik afgehouden, na de bevalling wilde ik rust, ik wilde er niet mee bezig zijn."

Bij mezelf gekomen

Na een tijdje wil Nelleke graag een tweede kind, maar haar man wil dat niet. "Dat heb ik als een afwijzing ervaren. Ik ben toch zwanger geraakt maar door zijn afwijzing werd er iets geraakt in mij uit het verleden. Toen ik bij de gynaecoloog kwam, zei ik: 'Ik heb een gezwel in mijn buik.' Hij reageerde gelukkig heel adequaat: 'Dan moet je een verdieping hoger zijn.' Hij doelde op de afdeling psychiatrie. Vervolgens heb ik een periode gesprekken gevoerd met een psychiater. Dat heeft veel voor me betekend. Ik heb daar het juk van mijn ouders afgelegd, zo noem ik dat. Ik ben meer bij mezelf gekomen. En gelukkig kreeg ik een gezond kind, een dochter."

In 1995 is Nelleke na een huwelijk van bijna 25 jaar gescheiden en wordt ze een alleenstaande werkende moeder van twee pubers. In die periode vertelt ze voor het eerst aan haar zoon over zijn afgestane broer. Haar dochter vindt ze nog te jong. "Mijn zoon reageerde heel lauw, hij had al te veel andere dingen aan zijn hoofd, denk ik, en heeft het niet echt opgeslagen. Verder praatte ik er met niemand over, ook niet met goede vriendinnen. Ik had nog steeds het gevoel dat het geheim op mijn voorhoofd stond en schaamde me. Als iemand me vroeg hoeveel kinderen ik had, zei ik twee."

Positieve reacties

Na vijf jaar krijgt Nelleke een nieuwe partner. "Ik heb het hem meteen verteld. Hij dacht even een paar minuten na en zei toen: 'Het is goed.' Met hem kon ik erover praten. We hadden hele gesprekken, bedachten ook wat we zouden doen als mijn zoon zou bellen. Mijn partner zei dat hij van harte welkom zou zijn. En het gebeurde: elf jaar geleden belde mijn zoon! We hebben elkaar ontmoet. Toen ik hem gezien had, dacht

ik: nu ga ik een einde maken aan het geheim, ik ben er klaar mee. Ik was zo gegroeid dat ik het samen met mijn man wel aandurfde om het verder wereldkundig te maken. Dus ben ik het in mijn omgeving gaan vertellen. De eerste van de familie die ik het vertelde was mijn zus die vlak onder mij komt, Anja. Als gezinnen hadden we veel contact met elkaar, dus zij stond het dichtst bij. Anja zei: 'Ik heb altijd wel geweten dat er wat was. Die stomme dieetkeuken, ik heb het nooit geloofd.' Ik heb erg gehuild toen ik het haar vertelde, alles kwam er uit. Vervolgens heb ik mijn kinderen op de hoogte gesteld. Ze waren verbaasd, maar niemand nam mij kwalijk dat ik het niet eerder verteld had. Ook vrienden reageerden positief. Ze schrokken maar waren met me begaan: 'Dat je dat allemaal door hebt moeten maken.' "

Nelleke vindt het spannend om het te vertellen. "Ik was heel gevoelig voor afwijzing. Als er tien mensen lief reageerden en één wat minder, focuste ik daarop. Ik schoot in een kramp. Afwijzing is een rode draad door mijn hele leven. Helaas was er één persoon afwijzend, een van mijn broers. Hij vond het niks en wilde er niets mee te maken hebben. Ik heb amper nog contact met hem."

Openheid op maat

Nog steeds wil Nelleke toch niet altijd open zijn over haar verleden. "Als mensen vragen hoeveel kinderen ik heb zeg ik soms twee, soms drie. Dat hangt af van de persoon en de manier waarop de vraag gesteld wordt. Ik zeg wel steeds vaker drie. Mijn habitat weet het, het is geen geheim meer. Maar verder naar buiten toe ben ik nog wat gereserveerd. Als iemand erg aardig is en mij open tegemoet treedt, heb ik minder moeite het te vertellen. Maar het hoeft niet, ik geef mezelf de ruimte om het van het moment af te laten hangen. Al met al ben ik erg opgelucht dat het geen geheim meer is."

De namen in dit verhaal zijn in verband met de privacy gefingeerd.

► COLUMN Iris Terpstra ◀

Een kijkje in de keuken

Ik heb weleens gelezen dat kinderen in de baarmoeder een smaak ontwikkelen voor de dingen die de moeder veel eet tijdens de zwangerschap. Nu ben ik echt gek op hagelslag, stroopwafels, sushi, pizza en pasta, dus ik denk dat deze theorie niet helemaal opgaat. Aan de andere kant: als we soms Indiaas eten, dan moet daar dan wel weer een equivalent van brood bij dat ook door de Indiërs veel gegeten word. Bijvoorbeeld: naan, chapatti's of papadums.

Wat me eigenlijk verbaast, is dat Indiaas eten niet mijn lievelingseten is. Ik vind het erg lekker, maar als we uit eten gaan, is het eigenlijk zelden de Indiër waar we een vorkje prikken. Vaker zitten we bij de oosterburen, zoals de Chinees of de Japanner. Ook pittig eten kan ik niet heel goed hebben, ik vind het vaak zonde van de smaak omdat alles dan scherp smaakt. Mijn vriend kan zelfs het pittige eten beter handelen dan ik. Wanneer mensen weten dat ik uit India kom, wordt er weleens enigszins bevooroordeeld aan hem gevraagd: "O, dan kan ze zeker heel lekker koken?" "Ja", is gelukkig altijd het antwoord. Waarbij mijn vriend doelt op pasta, aardappels, stampot en andere Knorr-, Maggi-, Honig- en Mama Patak-gerelateerde gerechten.

Toen ik vrijwilligerswerk deed in India woonde ik bij de directrice van het kindertehuis in huis. Zij had een huishoudster in dienst die ook de maaltijden verzorgde. Ze mocht overigens zelf niet meeten in de huiskamer, maar at in een klein kamertje naast de keuken. Ik heb een poging gedaan om van haar te leren hoe ik Indiaas eten moest koken, maar buiten het feit dat ze geen Engels sprak, werd het door de directrice en haar zoon ook niet gewaardeerd dat ik met iemand op zou trekken die tot een lagere kaste behoorde. Jammer, op deze manier ging het ook niet lukken. Als de huishoudster ziek was, moest ze gewoon komen werken. Als ze echt erg ziek was, maakten we zelf pizza's. Redelijk elitair voor Indiase begrippen, maar wel lekker.

In de kast heb ik wel wat Indiase kookboeken staan. Enkele jaren geleden hebben we een keer een poging gedaan tot het maken van een bonencurry met eigengemaakte chapatti's. Resultaat: chapatti's die net na het bakken smakelijk waren, maar waar je na een uurtje of twee de ramen mee in kon gooien. Verspreid over het aanrecht meerdere doosjes met tandoorikruiden, mosterdzaadjes en nog meer speciaal aangeschafte specerijen waar we vervolgens maar een half theelepeltje van nodig bleken te hebben. Misschien straks gezellig op een regenachtige dag maar weer eens een authentiek Indiaas maaltje koken.

Ach ja, voorlopig zijn de boekenkaften in de glazen kast ook leuk om gewoon naar te kijken.